

УДК: 159.922.73 : 614.876

## **РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯК РЕСУРС ПОЗИТИВНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ**

**Максимов М. В.**

кандидат психологічних наук, асистент кафедри психології розвитку факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

*У статті розглянуто проблеми розвитку творчого потенціалу як ресурсу позитивної соціалізації. Показано, що сприймання музики є творчою діяльністю. Зараз офіційні інститути соціалізації не завжди виконують свої функції, що призводить до порушень процесу соціалізації. В свою чергу, розвиток потенціалу людини також зараз не є пріоритетом соціальної політики. Зокрема, використання такого потужного ресурсу творчого розвитку особистості як сприймання музики зараз практично відсутнє. Музичне сприйняття характеризується цілим рядом якостей, в яких виявляється його сприятливий, розвиваючий вплив на психіку людини, у тому числі на соціальний інтелект. Доведено, що раннє включення дитини в музичне середовище сприяє розвитку її творчих здібностей й соціалізації.*

**Ключові слова:** особистість, соціалізація, творчість, музика, сприймання, розвиток, здібності, виховання, дитина.

**Актуальність** теми нашої статті полягає в тому, щоб знайти нові шляхи позитивної соціалізації особистості, зокрема показати взаємозв'язок розвитку творчого потенціалу з соціальною адаптацією людини. Зараз офіційні інститути соціалізації не завжди виконують свої функції, що призводить до порушень процесу соціалізації.

В свою чергу, розвиток потенціалу людини також зараз не є пріоритетом соціальної політики. Зокрема, використання такого потужного ресурсу творчого розвитку особистості як сприймання музики зараз практично відсутнє. Якщо в минулому столітті спів чи гра на музичних інструментах були поширенні серед всіх верств населення, то тепер картина змінилася на гірше. Це зумовлено низкою причин.

В першу чергу, до них слід віднести проблему мотивації музичного виховання, із-за якої і у нас в країні, і за кордоном музичне виховання у багатьох випадках залишає бажати кращого. Якщо в педагогіці стародавніх цивілізацій або середньовіччя необхідність музичного виховання не викликала сумнівів, то згодом, особливо починаючи з кінця двадцятого століття, роль музики у виховно-освітньому процесі стала зменшуватися, з початку XXI століття проблема мотивації набула особливої гостроти.

Процеси, що сталися, свідчать про те, що порушена гармонія між вихованням і освітою. У гонитві за обсягом інформації, за

поглибленим вивченням, так званих, «практично-значущих» наук, втрачена турбота про формування морального світу дитини й людей взагалі. Викладачі музики здебільшого стикаються з недооцінкою значення предмета «музика» на усіх рівнях: як в педагогічному середовищі, так і з боку батьків.

**Постановка наукової проблеми.** Спрадавна музичному вихованню надавалося загально гуманітарне значення, за ним визнавали провідну роль в моральному, інтелектуальному та соціальному вдосконаленню особи.

З одного боку, це пов'язано з особливостями засобів музичної виразності, їх впливом на психіку; з іншої – із здатністю музики, як ніякого іншого виду мистецтва, моделювати складні процеси духовного світу людини на рівні свідомості і підсвідомості, нарешті, з її виключно сильною моральною дією на емоційну сферу і духовний світ людини, що набуває сьогодні особливої актуальності.

Сьогодні, як ніколи, актуальна китайська приказка: «Руйнування будь-якої держави розпочинається саме з руйнації її музики. Народ, що не має чистої і світлої музики, приречений на виродження».

Бурхливий розвиток новітніх технологій в інформаційному просторі ставить серйозні виклики процесу становлення творчої, морально й духовно зрілої особистості. Творчість – це діяльність, результатом якої є створення нових матеріальних і духовних цінностей. Творчість є культурно-історичним явищем, що має і психологічний аспект: особистісний і процесуальний. Творчість передбачає наявність у суб'єкта здібностей, мотивів, знань і умінь, завдяки яким створюється продукт, що відрізняється новизною, оригінальністю, унікальністю. Вивчення цих властивостей особистості виявило важливу роль уяви, інтуїції, неусвідомлюваних компонентів розумової активності, а також потребу людини в самоактуалізації, в розкритті і розширенні своїх можливостей.

Робота по розвитку креативності, тобто творчих здібностей дітей, спирається на здібності (задатки), які можуть проявлятися в мисленні, спілкуванні, характеризувати особу в цілому. Зважаючи на те, що розвиток творчих здібностей можливий у усіх дітей, незалежно від їх рівня інтелектуального розвитку і сприяє успішнішому рішенням будь-яких життєвих проблем, необхідність роботи психолога в цьому напрямі у край значуща.

Одним з доказів необхідності музичного виховання, повноправного існування музики серед інших предметів шкільного циклу є історія виникнення мистецтва і досвід педагогіки, починаючи з стародавніх цивілізацій. Якщо виходити з положення про передачу культурних традицій, як основи розвитку людства, то необхідно визнати всесвітню значущість музичного виховання високого рівня.

Слід зазначити, що програми по розвитку загальних творчих здібностей та музичних зокрема, розробляються повільно і на даний момент їх існує вкрай мало [1]. Це зумовлено декількома причинами. Вихователь, учитель, як правило, орієнтовані на середню дитину, і в круг їх проблем не входить розвиток творчих здібностей. Учбова програма спрямована швидше на розвиток пам'яті, ніж мислення, тим більше творчого. Між тим розвиток таланту може бути, затриманий на будь-якому віковому етапі життя людини. Однією з перешкод розвитку творчих здібностей сучасних дітей, на нашу думку, є «лінійність» мислення, що зумовлена заміною реальної гри на гру з комп'ютером. Навичка отримувати бажаний і завжди передбачуваний результат простим натисканням кнопки знижує розумову активність дитини, позбавляє її необхідності тренування процесів осмислення, уяви, творчості.

Сам акт пізнання чогось нового (а саме це лежить в основі сприйняття музики) є творчість. Справді, якщо загальна психологія вважає, що творчість – це діяльність, яка породжує щось якісне нове, що відрізняється неповторністю, оригінальністю і культурною унікальністю, то й сприймання музики підходить під це визначення. При сприйманні музики спостерігається явище, яке подібне до виконавської творчості: тут можна говорити про новий, слухацький варіант музичного твору, про нову інтерпретацію.

Отже, слухацьке сприйняття, так само як і виконання, містить творчий компонент і є складовою частиною музичної творчості, яку необхідно трактувати як єдність тріади: композитор-виконавець-слухач. Отже, музичною творчістю слід вважати будь-який вид активної, оновлюючої психічної діяльності, пов'язаної з музичним мистецтвом, при головній ролі діяльності композитора.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Сучасні дослідження [3] довели, що під час виконання музики її зміст і форма дещо змінюються, перетворюються виконавцем відповідно до його світогляду, естетичних ідеалів, особистого досвіду, темпераменту тощо. У цьому проявляються його індивідуальне сприймання і тлумачення твору. Тому виникають виконавські варіанти змісту і форми. Особливо наочно це творче перетворення спостерігається у виконанні великих артистів, коли навіть широко відомий твір як би відкривається новими образними гранями і іншою силою впливу (досить згадати неповторне виконання видатних піаністів минулого століття Е.Г. Гилельса, С.Т. Ріхтера або Г. Гульда). Таким чином, виконавець також причетний до творчого акту - він знаходиться в співтворчості з композитором.

Як зазначав Л.С.Виготський: «Творчою діяльністю ми називаємо таку діяльність людини, яка створює щось нове, все одно, чи буде це

й витвір творчої діяльності предметом зовнішнього світу або певного побудовою розуму чи почуття, що живе і виявляється тільки в самій людині. Будь-яка діяльність людини, результатом якої є не відтворення вражень, що були в його досвіді, або дій, а створення нових образів, і належить до цього роду творчої або комбінуючої поведінки» [2].

Разом з цим, слід зазначити, що творчий акт не буде завершений тільки діяльністю композитора і виконавця. Адже і той, і другий орієнтуються на слухача, який, сприймаючи музику, вникає в її сенс, створює свій музичний образ, своє музичне уявлення і, кінець кінцем, виносить свою оцінку. Більш того, саме ця оцінка визначає існування музичного твору і його долю.

У розвитку проблеми слід зазначити працю Теплова «Психологія музичних здібностей», де вказувалося, що музичність – це «емоційна чуйність до музики». Основна ознака музичності полягає в «переживанні музики – як виразу деякого змісту». Її не можна звести до одній або декількох здібностей. Музичність – це «особливий комплекс індивідуально-психологічних особливостей, які потрібні для занять саме музичною діяльністю» [6].

Сучасна наука розглядає музичність не лише як концентрацію емоційного, але і інтелектуального начала. Г.С. Тарасов вважає, що «комплекс музичності є багаторівневою системою власне музичних загальних і спеціальних здібностей, що відповідають за формування художнього музичного образу» [5]. Людина народжується тільки із задатками музичності, але якщо задатки є, то вони піддаються розвитку. Отже, музичність – це комплекс властивостей особистості, що виник і розвивається в процесі пізнання, створення і освоєння музичного мистецтва.

Однак музика включає не лише різновисотне співвідношення звуків, різних по тембру, гучності (динаміці), тривалості, складні поєднання звукових горизонтальних і вертикальних процесів, з якими пов'язано поняття гармонії, вільної та лінійної поліфонії, сонорних «плям» і т. д., але і множинну варіантність тимчасових співвідношень. Їх людина уловлює за допомогою почуття музичного ритму.

Щоб кожна зустріч з музикою збагачувала музичний досвід, а на його основі сформувалася музична культура, музику потрібно запам'ятовувати, тобто потрібна музична пам'ять. Музику треба осмислювати, оцінювати, проникаючи в її специфічний зміст. Для цього музичні образи (свої або чужі) повинні вільно проноситися в уяві. Тому потрібні музичні мислення і музична уява. Для осмислення музики «як певного змісту» необхідно не тільки комплекс основних музичних здібностей, але й особлива психічна функція, яка на початку ХХ століття отримала назву музичність.

У нашій країні і за кордоном здійснені фундаментальні дослідження по психології творчості, загальних і спеціальних здібностей. Вивчені генетичні передумови індивідуальних відмінностей. В той же час досі не існує методик для комплексної діагностики загальної і специфічної обдарованості. Недостатньо вивченим залишається і дивергентне (творче) мислення. Вчені дійшли висновку, що творчі здібності не є тотожними здібностям до навчання і рідко виявляються в тестах, спрямованих на визначення коефіцієнту інтелекту. У результаті експериментальних досліджень серед здібностей особи була виокремлена здатність особливого роду – породжувати незвичайні ідеї, відхилитися в мисленні від традиційних схем, швидко вирішувати проблемні ситуації. Така здатність була названа креативністю, тобто творчістю (від англ. *creativity* – здатність до творчості). Отже, креативність охоплює певну сукупність розумових і особистісних якостей, що визначають здатність до творчості.

Психологами було витрачено багато зусиль і часу на з'ясування того, як людина вирішує нові, незвичайні, творчі завдання. Проте досі ясної відповіді на питання про психологічну природу творчості немає. Наука має в розпорядженні тільки деякі дані, що дозволяють частково описати процес рішення людиною такого роду завдань, охарактеризувати умови, що сприяють чи перешкоджають знаходженню правильного рішення.

Одна з основних категорій музичної психології є «музична творчість». З нею пов'язане розуміння майже усіх музично-психологічних питань. Довгий час уявлення про музичну творчість припускало тільки процес створення музичного твору. І дійсно, значущість цього факту для музичного мистецтва ставити під сумнів не можна. За виконанням і слухатським сприйняттям закріплювалася лише функція музичної діяльності.

Насамперед, людині необхідно мати слух, для того, щоб сприймати музику, її передусім необхідно почути. Отже, потрібна така психічна функція, як музичний слух, який дозволяє не лише чути звук, але і оцінити усі якості звуку, в першу чергу музичного (тембр, висоту, гучність, тривалість), а також інтонації і зміст музичної побудови в цілому.

Таким чином, музичне сприйняття - це «складна діяльність, що спрямована на адекватне відображення музики і об'єднує власне сприйняття (перцепцію) музичного матеріалу з даними музичного і загального життєвого досвіду (апперцепцію), пізнання, емоційне переживання і оцінку твору» [3].

**Мета нашого дослідження** – визначити умови позитивної соціалізації особистості шляхом розвитку її потенціалу, за яких

сприймання музики є творчим проявом слухача. Для цього необхідно з'ясувати зв'язок між процесом соціалізації та сприйманням музики як творчим процесом.

Завдяки синестетичній природі музичності людина здатна сприймати музику як специфічну інформацію, наповнену різноманітними смислами, тобто музичність служить розумінню музичного твору. На відміну від цього основні музичні здібності – тільки більш менш тонкі провідники музичної інформації і засобу її відображення і зберігання в психіці людини. Досягнення музичного змісту приходить саме завдяки музичності. Зрозуміло, що музичність обумовлена суспільно-історичною практикою. Як правило, наявність яскравих музичних здібностей часто свідчить і про присутність музичності.

**Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів.** Слухачьке музичне сприйняття - поняття історичне, соціальне, вікове. Воно обумовлено системою детермінант: музичним твором, загальним історичним, життєвим, жанрово-комунікативним контекстом, зовнішніми і внутрішніми умовами сприйняття. Воно обумовлено також віком і статтю. На музичне сприйняття впливають стиль твору, його жанр. Наприклад, меси Палестрини слухають інакше, ніж симфонії Шостаковича або пісні Соловйова-Седова.

Музика по-різному сприймається залежно від обстановки, приміщення. Наприклад, один і той самий твір буде інакше звучати в історичному філармонічному залі, або на відкритій естраді парку культури і відпочинку. І справа не лише в акустичних особливостях цих концертних майданчиків, але і в тому настрої слухача, який виникає завдяки умовам, інтер'єру, одягу тощо.

Музичне сприйняття слухача має систему функцій: соціальних і особистісних. Соціальні функції грають комунікативну роль, об'єднуючи слухачів в певні групи. Тому не випадково в антрактах концертів і спектаклів люди легко вступають в контакти, обмінюються думкою про почуті твори, грі музикантів і про інші питання, іноді не пов'язані безпосередньо з музикою.

Особливо багатогранна особистісна функція. Вона включає задоволення цілої низки потреб: пізнавальні, естетичні, самовиховання, емоційної розрядки, компенсаторні, стимулювання іншого роду діяльності, формування певного тону, стану або настрою. Саме в особистісній функції музичного сприймання зазвичай криється відповідь на запитання про те, для чого люди слухають музику.

Музичне сприйняття є активна творча діяльність, оскільки в самому акті сприйняття закладений процес звертання до творчості.

Активність привносить і те, що постійно здійснюється слуховий контроль, відбувається процес пізнання, як би «обмацування предмету». Окрім активності музичне сприйняття характеризується цілим рядом якостей, в яких виявляється його сприятливий, розвиваючий вплив на психіку людини, у тому числі на розумові здібності. Музичне сприйняття, як ніяке інше, відрізняється яскравою емоційністю і образністю. Воно торкає різні сторони емоційної сфери. Незважаючи на абстрактність музичної мови, музичний зміст викликає різноманітні і рельєфні уявлення. Специфіка сприйняття музичних образів полягає не в конкретному фіксуванні цих уявлень, а в їх варіантності.

З музичним сприйняттям, а саме із властивою йому оціночною діяльністю пов'язана робота й репродуктивного мислення. В процесі музичного сприйняття відбуваються різні логічні операції, у тому числі порівняння. Це свідчить про наявність важливої ролі свідомості у музичному сприйманні. З нею тісно пов'язана асоціативність, яка виключно різноманітна за природою.

Цієї асоціативності притаманні парні категорії-антоніми, наприклад, цілісність і вибірковість. Остання виявляється в широкій можливості вибору для концентрації уваги. Це може бути як ширший план (жанрові властивості та ін.), так і вузький (яке-небудь середовище виразності). При цьому сприйняття усіх компонентів відбувається одночасно - цілісно. Також музичне сприйняття характеризується варіантністю і константністю. Причому на відміну від інших видів сприйняття, музичне відрізняється найбільш значною шкалою варіантних коливань. У цьому також проявляється його творчий характер.

Розвиток мислення в процесі сприйняття музики йде специфічним шляхом. Композитор і виконавець при створенні і виконанні твору здатні використати інформаційні можливості життєвих вражень слухача. Тим самим стимулюється робота уяви, але конкретний образ при цьому виникає не завжди. З'являються, по словах Е.В.Назайкинського, «смутні, комплексні відчуття, часто емоційного характеру» [4], які слухач часто не здатний літературно описати. Проте це не означає, що він не сприйняв зміст. Існує, так зване, континуальне мислення, тобто мислення домовленневого рівня, його предтеча. Це - важлива складова в розвитку інтелекту, в якій найбільш інтенсивно розумовий процес синтезується з відчуттями і емоційно-чуттєвими функціями.

Саме до континуального мислення у більшості випадків, як ніяке інше мистецтво, апелює музика. Тому так складно, а іноді і неможливо описати музику словом, та і перекладена вербальною мовою, вона все одно залишає широкий спектр тлумачень.



Сприйняття розпочинається з розпізнавання лексики, тобто з музичної мови, яка ґрунтована на засобах музичної виразності. Як відомо, вони бувають специфічно-музичні (лад, гармонія, мелодія) і неспецифічно-музичні (темп, ритм, тембр, регістр, артикуляція та ін.). Саме неспецифічно-музичні засоби виразності прогноують як би «вхід» в систему комунікативних значень специфічно-музичних засобів. Неспецифічно-музичні засоби у більшості випадках лежать в основі музичної семантики. Тут слухач вирішує ряд творчо-пізнавальних завдань. Основна задача пов'язана з інтуїтивним розумінням сенсу музики.

Музичне сприйняття створює фундамент майбутньої музичної культури. Навряд чи варто ставити під сумнів той факт, що, разом з основним музичними здібностями, воно вимагає цілеспрямованого розвитку і у сфері музичного виховання і освіти, у тому числі спеціальної. Якщо педагог обмежується тільки навчанням технічним навичкам, підготовкою до успішних концертних виступів і іспитів, він ніколи не виплекає справжнього музиканта. Музику передусім потрібно розуміти і відчувати, в ній треба уміти чути глибинний сенс.

Погляд на розвиток музичного сприймання далеко не однозначний. Багато зарубіжних психологів і педагогів вважають, що головне завдання вихователя - створити дитині умови для розвитку музичного сприйняття і надати йому повну свободу. Дитина сама розвинеється. У цій точці зору є вплив фрейдистської психології. Вітчизняна наука і практична педагогіка спирається на думку, що дитину потрібно направляти, а не залишати процес розвитку музичного сприйняття на призволяще. Встановлено, що музичне сприйняття піддається розвитку, але для цього потрібна науково обґрунтована планомірна робота.

Наші експерименти довели, що здатність до сприйняття художнього твору не завжди знаходиться в прямій залежності від віку. Набагато більше значення має виховання. Тому музичне сприйняття слід розглядати не лише як психологічне, але і як соціальне явище, що відображає загальний рівень культури людини. Ми виходили з положення про те, що існує найбільш сенситивний (чутливий) вік для розвитку музичного сприйняття. Результати наших досліджень в ході роботи з дитячою групою, показали, що сенсорні завдатки музичного сприйняття формуються у більшості дітей на першому році життя. Малюки вже в перші місяці реагують на висоту музичного тону і навіть запам'ятовують його, повертаючи голівки в ту сторону, де вони чули цей тон раніше. Тому, якщо говорити про сенситивний вік, то практика і наука свідчать, що розвивати музичне сприйняття слід починати якомога раніше, але з урахуванням психології дошкільника. Дуже важливі перші роки життя, коли дитина привчається слухати музику.



Не менш значущий для розвитку музичного сприйняття і молодший шкільний вік, особливо перші його три роки (7-9 років). Саме в силу психічних особливостей цього віку, його виняткової сприйнятливості і схильності до творчості, заняття з молодшими школярами найбільш ефективні.

Результати наших експериментів свідчать, що для музичного сприйняття цього віку характерні яскраво виражені зацікавленість, емоційність, цілісність, образність, але водночас й дифузність, неусвідомленість, недостатня константність і вибірковість. Тобто музичне сприйняття ще мало розвинене. Проте є допитливість і бажання слухати музику. Ці вікові особливості дитини необхідно максимально повноцінно використати.

Як відзначалося раніше, у молодшому шкільному віці формується стадія утворення естетичних моделей, з якою, власне, починається становлення музичного сприйняття як складної інтелектуальної функції. При цілеспрямованих заняттях до третього класу спостерігається значний якісний стрибок в розвитку музичного сприйняття.

#### **Висновки і перспективи подальшого дослідження.**

1. Зараз офіційні інститути соціалізації не завжди виконують свої функції, що призводить до порушень процесу соціалізації. В свою чергу, розвиток потенціалу людини також зараз не є пріоритетом соціальної політики. Зокрема, використання такого потужного ресурсу творчого розвитку особистості як сприймання музики зараз практично відсутнє.

2. Бурхливий розвиток новітніх технологій в інформаційному просторі ставить серйозні виклики процесу становлення творчої, морально й духовно зрілої особистості. Вивчення цих властивостей особистості виявило важливу роль уяви, інтуїції, неусвідомлюваних компонентів розумової активності, а також потребу людини в самоактуалізації, в розкритті і розширенні своїх можливостей.

3. Музичне сприйняття є активна творча діяльність, оскільки в самому акті сприйняття закладений процес звертання до творчості. Активність привносить і те, що постійно здійснюється слуховий контроль, відбувається процес пізнання. Окрім активності, музичне сприйняття характеризується цілим рядом якостей, в яких виявляється його сприятливий, розвиваючий вплив на психіку людини, у тому числі на соціальний інтелект.

Перспективи дослідження полягають у розробці конкретних програм музичного виховання дітей молодшого шкільного віку з метою сприяння процесу їх позитивної соціалізації.

**Список використаних джерел:**

1. Бочкарёв Л. Л. Психология музыкальной деятельности / Л. Л. Бочкарёв. – М. : Издательский дом «Классика-XXI», 2008. – 352 с.
2. Выготский Л. С. Психология искусства / Л. С. Выготский / [ред.-сост. М. Г. Ярошевский. – М. : Педагогика, 1987.– 344 с.
3. Медушевский В. В. Интонационная форма музыки / В. В. Медушевский. – М. : Композитор, 1993. – 262 с.
4. Назайкинский Е. В. О психологии музыкального восприятия / Е. В. Назайкинский – М. : Музыка, 1972. – 384 с.
5. Тарасов Г. С. О психологии музыки / Г. С. Тарасов // Вопросы психологии, 1994. – №5. – С. 95–100.
6. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей / Б. М. Теплов. – М. : Наука, 2003. – 334 с.

**REFERENCES:**

1. Bochkarev, L.L. (2008). *Psikhologhiia muzykalnoi deiatelnosti [Psychology of musical activities]*. Moscow: Izdatelskii dom «Klassika-XXI» [in Russian].
2. Vyhotskii, L.S. (1987). *Psikhologhiia iskusstva [Psychology of art]*. (Ed.) M.G. Yaroshevskogo. Moscow: Pedagogika [in Russian].
3. Medushevskii, V.V. (1993). *Intonatsionnaia forma muzyki [Intonational form of music]*. Moscow: Kompozitor [in Russian].
4. Nazaikinski, E.V. (1972). *O psikhologii muzykalnogo vospriatiia [About the psychology of musical perception]*. Moscow: Muzyka [in Russian].
5. Tarasov, H.S. (1994). O psikhologii muzyki [About the psychology of music]. *Voprosy psikhologii – Questions of psychology*, 5, 95–100 [in Russian].
6. Teplov, B.M. (2003). *Psikhologhiia muzyka'nyh sposobnostei [Psychology of musical abilities]*. Moscow: Nauka, [in Russian].

**Максимов Н. В. Развитие творческого потенциала как ресурс позитивной социализации.** В статье рассмотрены проблемы развития творческого потенциала как ресурса позитивной социализации. Показано, что восприятие музыки является творческой деятельностью. Сейчас официальные институты социализации не всегда выполняют свои функции, что приводит к нарушениям процесса социализации. В свою очередь, развитие потенциала человека также сейчас не есть приоритетом социальной политики. В частности, использование такого мощного ресурса творческого развития личности как восприятие музыки сейчас практически отсутствует. Музыкальное восприятие характеризуется целым рядом качеств, в которых оказывается его благоприятное, развивающее воздействие на психику человека, в том числе на социальный интеллект. Доказано, что раннее включение ребенка в музыкальную среду способствует развитию его творческих способностей и социализации.

**Ключевые слова:** личность, социализация, творчество, музыка, восприятие, развитие, способности, воспитание, ребенок.

**Maksymov M. Development of creative potential as a resource positive socialization.** In the article the problem of creativity as a resource for positive socialization. It is shown that the perception of music is a creative activity. Possible development of creative abilities of all people, regardless of age and promotes successful solution of any problems in life, hence the need of a psychologist in this area is extremely significant.

Now the official institutions of socialization does not always fulfill their function, which leads to violations of the process of socialization. In turn, the development of human potential and is not a priority of social policy. In particular, the use of such a powerful resource their personal development as perception of music is almost absent.

The rapid development of new technologies in the information environment poses serious challenges creative process of becoming morally and spiritually mature person. The study of personality traits revealed the important role of imagination, intuition, unconscious components of mental activity and human need for self-actualization, in discovering and expanding its capabilities.

Music perception is characterized by a number of properties in which it appears favorable developmental effect on the human psyche, including social intelligence.

It is proved that early inclusion of the child in a musical environment contributes to the development of creative skills and socialization.

**Keywords:** personality, socialization, creativity, music, perception, development, abilities, education, child.